

JUNGC FRAMSYN

En idéskrift om attraktionskraft
- utvecklingsinsatser och åtgärdsförslag

DEVELOPMENT ARENA
FOR RESEARCH AND ENTREPRENEURSHIP

DARE

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

NORRBOTTENS LÄNS LANDSTING
www.nll.se/regionalt

Attraktiv
Region

Innehåll

1	Ung framsyn – <i>Bakgrund</i>	3
2	Våra frågor om attraktionskraft – ur de ungas perspektiv.....	4
3	Inledande reflektioner kring ”jag” och Norrbotten.....	5
3.1	Individens drivkrafter	5
3.2	Norrbotten som plats för individuella mål & drömmar	6
4	Att leva & verka i Norrbotten - <i>framgångsfaktorer</i>	8
5	Vilka scenarier är viktigast att ta tag i? - <i>Problem och lösningar</i>	15
5.1	Framgångsfaktor: Varierat näringsliv och utbildningsutbud.....	15
5.2	Framgångsfaktor: Infrastruktur	17
5.3	Framgångsfaktor: Samverkan.....	18
5.4	Framgångsfaktor: Öppenhet	21
5.5	Framgångsfaktor: Trygghet	23
5.6	Framgångsfaktor: En stark regional identitet.....	24
6	Vi kan påverka! – <i>våra rekommendationer</i>	26
6.1	Insatser för mentorskap	26
6.2	Våga se och lyfta fram subkulturer som en kreativ kraft	26
6.3	Kartlägg nya tillväxtområden som bortser från administrativa gränser	27
6.4	Bygg upp och etablera en regional aktivitetskalender	27

Bilaga 1. Information om framsyn

Bilaga 2: Så här har vi arbetat i Ung Framsyn – en process översikt

Bilaga 3: Information om projektet DARE

Bilaga 4: Kontaktuppgifter

1 Ung framsyn – Bakgrund

Ung framsyn har drivits parallellt med den framsyn som genomförts inom projektet DARE ("Development Arena for Research and Entrepreneurship") som ägs och leds av Luleå Tekniska Universitet och Umeå universitet med deltagande från etablissemang inom näringsliv, forskning och regional beslutsfattning. Med syfte att utmana den seniora framsynen och "etablissemangets" framtidsperspektiv, togs initiativet till Ung Framsyn med deltagande från ett 30-tal unga och framsynta deltagare i åldrarna 16-34 år. Företagare, anställda, studenter, gymnasieelever, arbetslösa och föreningsaktiva personer engagerades vilket gav en skara med olika bakgrund, erfarenhet och livssituation. Processen genomfördes under våren 2009 och "dockades" med den seniora framsynen i samband med avslutningsmötet i september 2009.

Unga människor anses idag vara en resurs, och därmed också en bristvara i regioner som lider av utflyttning och hög medelålder. På europeisk nivå lyfts demografifrågan upp som en av de viktigaste frågorna för framtidens välfärd. Alla konstaterar unisont att unga är behövda och nödvändiga. Men fortfarande är deras syn på framtiden inte en naturlig aspekt i beslutsprocesser. Beslut som rör unga isoleras istället ofta till att bli en ungdomsangelägenhet och ses inte som en del i helheten. Den helhet som unga människor inom en kort framtid ska vara en viktig pusselbit i. En förutsättning för en regions attraktionskraft är att det finns människor som vill bo och verka i den.

Idag lämnar unga människor Norrbotten och Västerbotten. De mindre orterna i länet avfolkas kraftigt, framförallt av de unga tjejerna. Sedan 1980-talet har länderna inom EU fått en allt högre medelålder – en minskning av unga samtidigt som antalet äldre ökar. Resultat blir en besvärlig obalans i befolkningsstrukturen. Denna utveckling väntas fortsätta på EU-nivå fram till ca 2050 (Eurostat, Regions: Statistical Yearbook). Allt fler ställer sig frågan: Hur påverkar denna utveckling samhället – välfärden, sysselsättningen och tillväxten? Hur påverkas de offentliga utgifterna? Under en följd av år kan man tydligt se ett mönster i flyttningarna inom Sverige. De stora kommunerna ökar sin folkmängd medan de små kommunerna blir mindre. Av Sveriges 50 största kommuner ökade alla utom tre sin folkmängd år 2004.

I dagsläget möter unga en allt dystrare arbetsmarknad. Med bristfälliga nätverk blir möjligheterna bara sämre. Att kunna engagera ungdomar och inkludera deras idéer i utvecklingsstrategier borde vara angeläget. Att komplettera seniorframsynen med en ung framsyn och att sammanfoga de strategier som utvecklas ur dessa mot varandra kan ge intressanta och relevanta underlag för prioriteringar som rör regionens utveckling och attraktivitet. Det sjunkande deltagandet i politiska ungdomsförbund visar att de unga inte i lika stor utsträckning tror på nuvarande ordning. Dagens offentliga och privata maktinstitutioner skulle tjäna på att ta med de unga i utvecklingsarbetet på bådadas villkor. Traditionella maktkonstellationer, gamla strukturer och sociala nätverk måste ifrågasättas.

De unga är en prioriterad grupp inom länets utvecklingsarbete. Ungdomsperspektivet ska de kommande åren genomsyra allt arbete. Om regionen tappar den yngre generationen ser framtiden inte så ljus ut. Framsyn har i detta sammanhang fungerat som ett verktyg för att bjuda in och engagera unga människor i tankearbetet kring regionens framtid.

2 Våra frågor om attraktionskraft – ur de ungas perspektiv

Ung Framsyn kompletterar den seniora framsynen med perspektiv på en gemensam och mycket viktig utmaning, det vill säga det vikande befolkningsunderlaget i regionen. Beroende på vilket scenario som betraktas kan den demografiska utvecklingen bli mer eller mindre negativ de kommande 10 åren. Treden visar att det i hög utsträckning är yngre, högtbildade som lämnar regionen. Även om situationen i Norrbotten och Västerbotten inte är entydig så får man nog acceptera att den grundläggande trenden kvarstår – befolkningen minskar och blir äldre. Trenden är densamma i många europeiska regioner. Norrbotten och Västerbotten står alltså, liksom många andra europeiska regioner, inför en stor utmaning med arbetskrafts-/kompetensbrist inom en snar framtid. Problemen med arbetskraftsbrist kan inte lösas på samma sätt som de gjorts tidigare med arbetsinvandring från andra delar av Europa eftersom stora delar av Europa har samma problem. Ett framtida kännetecken för en konkurrenskraftig region förespås bli tillgången till kompetent arbetskraft. En regions attraktionskraft i vid bemärkesle är och kommer därför med största sannolikhet att bli än mer viktig för framgångsrika regioner i Sverige och Europa.

Med denna bakgrund ställde vi oss följande fråga:

Den övergripande frågan vi arbetade handlade om hur vi får människor att vilja och välja att leva och verka i regionen. Med "leva" avsåg vi den livsmiljö (kommunikationer, mötesplatser, kulturellt utbud, dagisplatser etc) som krävs för att människor, inte bara skall välja att stanna kvar utan också för att attrahera nya och fler invånare. Med "verka" avsåg vi dels innehåll i och former för dagens och framtidens arbete, dels innehåll i och former för dagens och framtidens studier. Under processen formulerades delfrågor som vi "brottades" med i en 4-stegsmodell som omfattade framgångsfaktorer, scenarie-byggande, identifiering av problem och idéer kring lösningar på kort och lång sikt. Information om arbetsmodellen finns i bilaga 2.

Med fokus på framtiden och regionens attraktionskraft påbörjades diskussionerna och kastade många av deltagarna in i en helt ny begreppsvärld. Attraktionskraft? Framgångsfaktorer? Tillväxt? Begrepp som sällan avslutas med några frågetecken i den "etablerade" samhällsapparaten, men som inte säger någonting för de som vistas utanför den. Under processens gång diskuterade vi därför hur vi gemensamt uppfattade betydelsen av vissa ord och begrepp som från början vara vaga och lämnade utrymme för olika tolkningar.

3 Inledande reflektioner kring "jag" och Norrbotten

Framsynen inleddes med reflektioner, presentationer och en gemensam diskussion kring hur individen ser på sig själv, de egna målen och drömmarna samt Norrbotten som plats för att åstadkomma det man vill i livet.

3.1 Individens drivkrafter

Den första diskussionen utgick från deltagarnas egna värderingar. Frågeställningarna handlade om vad de vill åstadkomma i livet och vad som är deras drivkrafter? Det var tydligt att framtiden handlade mycket om välmående. Var kan jag trivas? Var kan jag må bra? Men också möjligheterna till att utvecklas kom upp gång på gång. Var kan jag lyckas? Var kan jag göra karriär? Hur kan jag bli framgångsrik?

Vad vill du åstadkomma i livet?

• Jobba för HBT-personers rättigheter• Arbeta för att jag och andra ska må bra.• Ta tillvara på människors kreativitet• Må bra! Och vara nöjd med livet.• Att göra karriär inom ett område som man brinner för.• Förändra samhället till det bättre!• Skapa fler aktiviteter för fler personer och göra kommunen (Kalix) attraktiv så fler vill stanna.• Utvecklas• Vara kreativ• Utveckla ett arbete med processer och kreativitet (och idéer) i centrum.• Göra det enklare för idéer att få chans att utvecklas.• Bli rik, må bra, bli smartare.• Motivera mindre motiverade ungdomar• Få folk att engagera sig• Känna mig lycklig så stor del av tiden som möjligt.	• Skaffa en bra utbildning• Få ett bra jobb och en bra karriär (möjligheter till en karriär)• Familj• Förändra min livsstil ex Äta sundare, träna mer• Förändra samhället genom att engagera mig på olika sätt• Uppnå min fulla potential• Fullborda utbildning• Arbete• Hitta platsen där jag vill bo och leva• Resa mycket. Uppleva världen.• Jag vill ha ett kreativt, utvecklande och lyckligt liv. Både privat och karriärmässigt!• Vill både skapa förutsättningar för kreativa och utvecklande processer och också vara inne i dem.• Förverkliga mina idéer• Stabil ekonomi

Apropå frågeställningen "Vad vill du åstadkomma i livet?" gick diskussionerna vidare till ett resonemang om engagemang. Deltagarna konstaterade att välmående är en grundsten för att lyckas åstadkomma någon förändring. Det lyfts fram att det är viktigt att få utlopp för sina idéer och att känna att det är möjligt att förändra samhället. Gamla tankesätt som lever kvar måste kunna förändras och systemet ska vara öppet för nya och annorlunda idéer. Drivkrafter kan förändra ett samhälle och därför måste regionen ta tillvara på dessa.

Andra drivkrafter som presenterades var möjligheter att dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter till andra. Ett resonemang om mentorskap kom in även i nästa steg i framsynsprocessen och presenteras senare i rapporten. Hållbar utveckling fanns med som ett genomgående tema i diskussionen; "I mitt företag vill jag bidra till ett mer miljövänligt samhälle och minska miljöpåverkan genom att utveckla användandet och produkterna".

3.2 Norrbotten som plats för individuella mål & drömmar

Vidare diskuteras vad som talar för och emot att de individuella drömmarna och målen går att förverkliga i regionen. Tack vare drivkraft och ambitioner hos enskilda individen kan mycket hända och förändras. Unga människor har förmågan att förändra och förbättra samhället och framtiden, om de vill. Dock kvarstår den stora frågan; Är vår region platsen där det händer?

Vad talar **FÖR** att du väljer Norrbotten som plats för att förverkliga det du vill åstadkomma?

Vad behövs för att du ska ha förutsättningar att lyckas?

• Satsning från offentlig sektor på förnyelse behövs.• Människorna - många är medvetna och engagerade i utveckling för regionens bästa.• Fantastisk natur och ren miljö med många olika alternativ till fritidsaktiviteter.• Vi är nära naturen men ändå i en "global miljö".• Det är nära till beslutsorgan och myndigheter.• Möjlighet till bra arbete.• Resor är möjligt trots avstånd rent geografiskt.• Möjlighet att tjäna pengar och göra karriär. Möjligt?• Tryggheten• Att få knyta kontakter lätt och få lärdomar "gratis"• Om regionen låter subkulturer frodas!	• Mindre regioner som "behöver" inflyttare visar ofta omtanke och välvilja.• Enklare att komma fram och få hjälp om du har en idé• Nuvarande kontaktnät med förvaltningar och föreningar gör Norrbotten attraktivt att verka i• Kontaktnätet går fort att bygga upp• Allt talar för! Jag trivs i min tillvaro.• Den kunskap som finns i regionen.• Utbudet som finns här. Både nöjen, uteställen, kultur, shopping och natur. Detta måste man dock konstant underhålla och göra det bästa av.• Positiv uppmärksamhet kring näringsliv, kommun och utbud (kultur, nöje osv.) är viktigt.• En ganska liten area, lättare att synas och höras

- Att det finns väldigt mycket möjligheter om man är beredd att jobba för sin sak och ta för sig
- Att det finns engagerade personer, företag och projekt som jobbar aktivt för att föra fram åsikter hos andra och sig själva och som hjälper varandra framåt.
- Pågående projekt för att uppmärksamma vilka behov som finns.
- Jag vill ha unga människor omkring mig också!

- Mångfald i samhället. Olika människor.
- Skepsisen i Kiruna vill man utmana. Att flytta och sedan komma tillbaka med nya perspektiv skulle vara kul.
- Ett framtida HBT-vänligt klimat.
- En känsla av att nya idéer är viktiga. Projekt och företag. Både unga som gamla ska få utvecklas och delta.
- Aktörerna spelar en viktig roll; företag, LTU, kommunerna

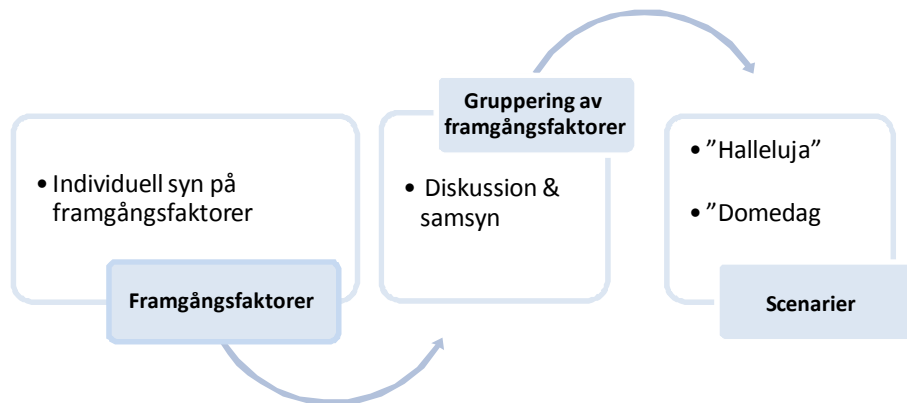
Vad talar MOT att du väljer Norrbotten som plats för att förverkliga det du vill åstadkomma?

Vilka är regionens nackdelar?

- För mycket makt från offentlig sektor - för lite makt och frihet i det privata näringslivet
- Endast tunga basindustrier, inga kreativa yrken
- Negativ trend lyfts fram av både tidningar och politiker
- För mycket makt till för få personer
- För djupa rötter ner till gammalt tänk och Jantelag.
- Det kan upplevas vara långt till platser där den mesta utvecklingen och tillverkningen ändå sker
- Få människor - liten regional marknad.
- Brist på mångfald.
- LTU erbjuder inte de utbildningar jag vill gå. Dessutom ingen möjlighet att fullborda min examen där.
- Kyla och mörker.
- De människor som "tror" att unga vuxna varken kan eller vill genomföra projekt och idéer.

- Logistiken (trafiken) i Norrland med omnejd skulle göra att jag "drog mig ur".
- Mig själv, om jag sätter gränser
- Mentaliteten
- Inget talar emot förutom när folk flyttar söderut. (på grund av brist på jobb), och om det blir för stor folkflykt minskar möjligheterna till arbete och utveckling.
- Besparingar
- Få utbildningsmöjligheter
- Vill inte jobba inom industri, turism eller rymd! Vad finns då kvar?
- Att inte få tillgång till så mycket nya människor med andra synsätt. Det blir tråkigt.
- Satsning från offentlig sektor på förnyelse behövs.
- Ekonomi/bidrag till projekt försvinner.

Närheten till människor, beslutsfattare, nätverk och samarbetspartners är en av Norrbottens starkaste förutsättningar för att dess unga invånare ska känna att de har möjlighet att lyckas. Det efterfrågas ett mer HBT-vänligt klimat, en öppenhet gentemot subkulturer och en skepsis som är i behov att ruggas på. Andra stora utmaningar finns och behöver tas tag i.

Nästa uppgift var att diskutera vad som krävs för att få människor att välja att leva och verka i Norrbotten, så kallade framgångsfaktorer. I ett första steg arbetade deltagarna individuellt och en mängd framgångsfaktorer definierades, presenterades och diskuterades. Dessa grupperades sedan under sex sammanfattande rubriker:

- > **Variert näringsliv och utbildningsutbud**
- > **Infrastruktur**
- > **Samverkan**
- > **Öppenhet**
- > **Trygghet**
- > **En stark regional identitet**

Processen fortsatte med ett scenarie-byggande. För var och en av de sex framgångsfaktorerna definierades sedan bästa respektive sämsta tänkbara scenario, så kallade "halleluja scenarier" och "domedagsscenarier". Framgångsfaktorer och scenarier sammanfattas nedan:

Varierat näringsliv och utbildningsutbud

Hallelujascenarier

Fler och mer attraktiva arbetstillfällen får människor att vilja leva och verka i regionen. Det finns en mängd spännande och attraktiva karriärvägar inom regionen. Inte minst inom mindre och snabbväxande småföretag. Sådana företag erbjuder individanpassade karriärvägar. Det ensidiga beroendet av basindustrin har minskat.

I regionen kan individens drömmar bli verklighet. I regionen tillåts man utveckla den egna personligheten och de egna drömmarna.

Lätt att få första jobbet inom regionen. Det är lätt att få sitt första jobb inom regionens näringsliv och den offentliga sektorn. Inte minst genom ett kontinuerligt utbyte mellan studenterna vid regionens universitet och företagen.

Ett brett och individanpassat utbildnings-erbjudande. Universitetet erbjuder nischade utbildningar inom vilka man har en unik position och kompetens. Utbildningserbjudandena från universitetet är flexibla och individanpassade vilket möjliggör ständig kompetensutveckling oavsett arbetsposition och livsskede.

Samlat grepp kring utbildningar & stöd för att starta eget företag. Regionen har samordnat resurserna för att mer effektivt få igång det egna företagandet. I regionen fångar vi upp idébärarna och stark politisk uppbackning finns för detta. Här har vi mod att tänka nytt! Ex är vi först med att lansera "praktik-ersättning" för eget företagande på prov. Våra skolor stimulerar och uppmuntrar kreativitet.

Domedagsscenarier

Regionen dräneras på drivande individer. Ett ensidigt beroende av basindustrin och brist på alternativa karriärvägar leder till att individer som har andra drivkrafter och ambitioner flyttar till konkurrerande regioner.

Regionens universitet försvinner. Ett för nischat utbildningserbjudande leder till att regionens universitet "stänger ute" stora potentiella elevgrupper, elevunderlaget blir för tunt och utbildningar läggs ner.

Infrastruktur	
Hallelujascenarier	Domedagsscenarier
<p>Snabbtåg genom hela Norrland och grannländerna. Norrbotniabanan är färdigställd och väl fungerande. Regionen har utvecklats till en minst sagt rörlig region där det inte finns några verkliga avstånd tack vare ett väl utbyggt system för snabbtåg. Inland och kust knyts samman och flöden av människor ökar mellan regionens större städer och småorter såväl som mellan regionen, Norge, Finland och Ryssland. Pendlingen underlättas vilket leder till att man kan bo i de mindre orterna och arbeta i de större städerna.</p> <p>Gratis kollektivtrafik under hela dygnet. Regionen har utvecklats till ett av de mest spännande exemplen i Europa när det gäller kollektivtrafiklösningar. En tillgänglig kollektiv trafik som dessutom har gjorts gratis för invånarna har ersatt en stor del av inom regionala biltrafiken. Väl utbyggda anslutningar för buss väl anpassade för alla. Man behöver aldrig vänta på en buss.</p> <p>Inga utsläpp; Regionen har också tagit ledartröjan i bland Europas regioner när det gäller reduktion av miljöfarliga utsläpp både från privattrafik och godstransporter. Utbyggnaden av tågtrafiken, för såväl privatpersoner som godstrafik, och en kollektivtrafik i världsklass har möjliggjort detta.</p> <p>Väl utbyggda cykelbanor och skidspår; Välutbyggda och säkra cykelbanor har gett cykeln en revival som transportmedel vilket också minskat bilberoendet på kortare sträckor. Dessutom har paketering av cykel och skidåkningsupplevelser i regionens unika naturmiljö bidragit till en ökning av aktivitets- och naturälskande turister. Cykelbanorna binder samman tätorterna.</p> <p>Enkla universella betalningsmedel. Med det s.k. "Norrbottnenkortet" kan man göra allt; Betala, åka buss, patientuppgifter osv.</p>	<p>Inget vägunderhåll; Regionens vägar är eftersatta vilket ökar trafikolyckorna och komplicerar framkomligheten och rörligheten i regionen.</p> <p>Ingen lokaltrafik; Avsaknaden av en fungerande lokaltrafik ökar isoleringen av människor, byamentaliteten stärks vilket i sin tur leder till ökad misstänksamhet mellan människor. Begränsad lokal rörlighet bland människor har en negativ effekt på de lokala arbetsmarknaderna samtidigt som de produkter och tjänster som huvudsakligen avsätts lokalt försvinner.</p> <p>Transportsystemen är underutvecklade. Det saknas strategiska länkar mellan olika transportslag vilket gör det komplicerat att pendla till och inom regionen. Vår region blir stel och orörlig.</p> <p>Massiv miljöförstöring; Regionen har inte lyckats fånga upp och dra nytta av miljötrenderna. De långa avstånden har ökat bilberoendet och inte resulterat i en miljömedveten utbyggnad av vare sig tågtrafik eller miljövänliga kollektivtrafik. Regionens unika naturvärden har förstörts och regionen har fått en position som Europas svarta får i miljöarbetet.</p> <p>Undermåliga IT-system; Dålig IT-infrastruktur gör att regionen halkar efter andra mer välutvecklade regioner.</p>

Samverkan	
Hallelujascenarier	Domedagsscenarier
<p>Unga och gamla inspirerar och lär av varandra; Regionen har utarbetat ett lärlings och mentor system som ökar lärandet mellan unga och äldre individer. Det handlar om äldre som coachar unga idébärare och unga som tillför, exempelvis, den senaste kunskapen i gengäld. Entreprenörer och unga engageras i den politiska och regionala beslutsfattningen.</p> <p>Politisk samverkan; Lokal politiker har insett att man måste samverka mellan kommunerna på en länsövergripande nivå. Strategiska samarbetsområden har identifierats vilket leder till en win-win situation för alla. Politikerna är engagerade i sakfrågor och deltar i alla nivåer i samhällslivet – på eget initiativ.</p> <p>Samordnat utbud och gemensam marknadsföring av regionen. Med utgångspunkt från lokala unika förutsättningar och kompetenser marknadsförs hela regionens utbud i gemensamma paketlösningar (Ex Vinterparadiset med Ishotellet, skotersafari i Luleå och långfärdsskridskor i Piteå i samma paket och med ett pris. Ett annat exempel är gemensam paketering och marknadsföring av regionens festivaler och events.)</p> <p>Entreprenöriella ungdomslotsar; Ungdomar med erfarenhet från entreprenörskap och eget företagande coachar och lotsar andra ungdomar som brinner för en affärsidé. Det är lätt att hitta rätt snabbt!</p> <p>Kommunala träffpunkter/medborgarfora mellan idébärare och genomförare. Öppna för alla invånare med idéer, oavsett ålder och samhällskategori. Föreläsningar på särskilda teman. De skall ha direkt kanal och mandat att föra vidare idéer till politikerna.</p>	<p>Större revirtänkande. Revirtänkandet har slagit rot och alla försöker klara sig själva</p> <p>Kunskap och tillgångar går förlorade. Revirtänkandet leder till att den gemensamma regionala resursbasen inte utnyttjas på ett effektivt sätt. Lokal kunskap och tillgångar isoleras och nyttjas i inte samverkan med andra vilket leder till att affärs och utvecklingsmöjligheter går förlorade för regionen.</p> <p>Dåligt företagsklimat. Isoleringen och brist på samverkan leder till ett dåligt företagsklimat. Ingen vill starta företag och existerande företagen flyttar till konkurrerande regioner.</p> <p>Det finns inga politisk aktiva personer och de som finns är helt isolerade. Brist på samverkan mellan politiker gör politiken oförmögen att skapa förändring. Politik blir i längden ointressant att syssla med.</p>

Öppenhet	
Hallelujascenarier	Domedagsscenarier
<p>En effektiv mottagarapparat för idébärare. Individer med idéer tillåts komma fram och få fotfäste, vilket leder till att regionen etableras som en spännande utvecklingsmiljö "där allt är möjligt". Goda exempel lyfts fram. Det är ok att misslyckas. Innovationsidéer kommer och går, men en individ som trycks ner, kommer inte tillbaka. I regionen är idébärarna välkomna och väl omhändertagna. Goda exempel på politiker med idéer och drivkraft lyfts fram – det är kul och viktigt att engagera sig i politiken!</p> <p>Sub-kulturer tillåts komma fram och frodas – skateboardåkare idag- tillväxtföretagare imorgon. I regionen finns en mängd sub-kulturer som grupperar inte minst ungdomar kring gemensamma intressen och drivkrafter. Sub-kulturer ligger ofta utanför den offentliga stödapparaten och syns knappast i några utvecklingsplaner. Individer i sådana kollektiv driver därför ofta sin egen utveckling och utvecklar gemensamt en kreativ miljö. I regionen ser man sub-kulturer som en mylla fördrivande individer och kommande entreprenörer. Sub-kulturer av alla slag, även otraditionella, är viktiga och accepteras.</p> <p>Naturliga mötesplatser. I regionen finns en mängd naturliga mötesplatser för fysiska möten mellan människor (Stränder, parker, caféer etc)</p> <p>Internationella föreningar ges utrymme och uppmuntras. Världens kulturer blir en del av norrbottningarnas vardag. Kulturell mångfald och pluralism berikar regionen..</p>	<p>Idébärarna försvinner. Sub-kulturer och därmed stora ungdomskollektiv och idébärare försvinner om inte regionen kan erbjuda en utvecklingsmiljö.</p> <p>Politik blir oattraktivt. Bara negativa exempel på politiskt akryva personer, vilket leder till at politiken blir oattraktiv.</p> <p>Den fria kulturscenen försvinner. Ex "Lillan" i Luleå, eller motsvarande, försvinner, Graffiti-plank försvinner. Kultur kan bara avnjutas i offentliga rum på utsatta tider för en dyr penning.</p> <p>Det är inte ok att vara sig själv. Brist på öppenhet mot andra kulturer och alternativa livsstilar leder till att regionens invånare blir stöpta i en och samma form. Det är inte ok att vara sig själv och att uttrycka sina egna åsikter vilket leder till enfald.</p>

Trygghet	
Hallelujascenarier	Domedagsscenariern
<p>Ekonomisk trygghet. Det finns många jobb att välja bland vilket gör det möjligt att välja regionen som plats att leva och verka på. Om man kan skapa sig en ekonomisk trygghet i regionen är det motiverat att stanna.</p> <p>Brett kulturutbud. Ett brett kulturutbud ökar känslan för regionen, att träffa personer med samma värderingar och intressen.</p> <p>Respekt och mångfald och bra sammanhållning. Ett bra samhälle bygger på mångfald och öppenhet för mångfald. Med det ställer också krav på respekt för andra kulturer och sammanhållning, vilket leder till trygghet. Regionen har även utvecklat ett brett utbud för unga som gör saker för andra unga.</p> <p>En offentlig sektor tillgänglig för alla. Olika offentliga institutioner samarbetar vilket gör det enkelt att ha med det offentliga att göra.</p> <p>Forum för medborgarinflytande. Mer demokrati, mindre byråkrati. Regionen har skapat ett forum för medborgarinflytande. Ex; 1.) Gå på möte för att ta del av/lämna förslag och få respons; 2.) Gå på möte 2, vad händer nu?; 3.) gå på möte 3 vad gjordes?</p> <p>Mycket låg kriminalitet. Man vågar vistas överallt alla tider på dygnet.</p> <p>Trygghet för föräldrar. Rikt fritidsutbud för barnen ger trygghet för föräldrar.</p> <p>Stort utrymme för den personliga uttrycksfriheten. Stort utrymme för de egna åsikterna och känslan av att bli lyssnad på och att bli tagen på allvar leder till trygghet för individen.</p>	<p>Ingen ekonomisk trygghet. Brist på jobb gör att regionens invånare inte kan säkra sin egna ekonomiska trygghet. Vill man få jobb måste man flytta och skattebasen försvinner vilket leder till att vi inte kan ha någon offentlig sektor och grundläggande offentlig service.</p> <p>Patrullerande militärpolis på gatorna. Politiker som inte arbetar för regionens och invånarna bästa. Politikerna går inte att lita på och det blir stora gap mellan befolkningen och politiken. Förtroendekris i det politiska systemet leder till anarki och kaos vilket kräver militärpolis på gatorna.</p> <p>Rotlöshet. Ett bristande kulturutbud leder till identitetskris och rotlöshet.</p> <p>Hög kriminalitet. Hög kriminalitet leder till rädda och otrygga medborgare.</p> <p>Ungdomar driver runt på stan och knarkar. Arbetslöshet, brist på förtroende på politiken och det offentliga, etc leder till att ungdomarna hamnar vid sidan av samhället.</p> <p>Intolerans mot oliktankande. Att inte bli accepterad för den men är leder till otrygghet.</p>

En stark regional identitet	
Hallelujascenarier	Domedagsscenarier
<p>Kommunerna hjälps åt att marknadsföra varandra. I regionen känner kommunerna väl till varandras styrkor och speciella erbjudanden och man hjälps åt att marknadsföra varandra vilket leder till att alla i regionen blir vinnare.</p> <p>Det är lätt att bli norrbottning. Norrbotten är en trygg och välkomnande plats att bo och verka på. Det är lätt att ta till sig den regionala identiteten Hej jag är från Norrbotten!</p> <p>Invånarna kan och vill marknadsföra Norrbotten. Norrbottningarna känner sin egen region väl, de vet vad som erbjuds och vad man göra vilket leder till engagemang och aktivare invånare. Självpupplevda erfarenheter från regionen resulterar i att man kan beskriva och saluföra den egna regionen på ett mer trovärdigt sätt. Invånarna känner starkt för regionen, man känner sig hemma. Det är lätt att tala gott om den egna regionen och vara är stolt.</p> <p>Regionens variationsrikedom marknadsförs och blir väl känd. Turistiska paket marknadsförs hela regionen ur olika aspekter. Variationsrikedomen lyfts fram. Exempelvis marknadsförs alla fyra årstiderna, inte bara vintern. Ett norrbottniskt varumärke exponerar en mängd olika fördelar som regionen erbjuder.</p>	<p>Lokal patriotism. Invånarna är inskränkta till sin egen omgivning. Utestängande patriotism, vi är egenkära.</p> <p>Enkelspårig marknadsföring. Vi har en snäv identitet, uppfyller myten om oss själva och utestänger många fördelar som förblir osynliga. Det florerar fel rykten om Norrbotten</p> <p>Brist på framtidstro omöjliggör en positiv & stark regional identitet. Invånarna känner att det inte finns någon framtid i regionen. Här händer ju ingenting...! En region med missnöjda invånare kan aldrig utveckla en stark identitet.</p> <p>Det är fult att vara norrlänning. Man skäms för att tala om att man kommer härifrån.</p> <p>Regionen är en "copy cat". Regionen kopierar andra regioner, och utvecklar produkter, tjänster som inte bygger regionens unika erbjudanden.</p>

5 Vilka scenarier är viktigast att ta tag i? - Problem och lösningar

Så här långt har vi redovisat framgångsfaktorer och en mängd olika scenarier för respektive framgångsfaktor. Detta moment i processen fokuserade följande frågor:

- > **Vilka av scenarierna är mest prioriterade att ta tag i?** Prioriteringarna genomfördes med hjälp av en så kallad sannolikhets- och konsekvensmatris. Matrisen visar graden av sannolikhet att ett scenario inträffar/kan påverkas i kombination med konsekvensen av detta. Sedan jämförde vi de olika scenarierna. De scenarier med hög sannolikhet samt stor konsekvens prioriterades.
- > **Om nu de prioriterade hallelujascenarierna är så eftersträvansvärda, varför har vi då inte nått dit redan – vad är problemet?**
- > **Vad är egentligen problemet bakom de prioriterade domedagsscenarierna?**
- > **Vilka lösningar på problemen ser vi på kort och lång sikt?**

För varje framgångsfaktor presenteras nedan de prioriterade scenarierna. För varje scenario presenteras också identifierade problem och idéer kring lösningar.

H = Prioriterade hallelujascenario

D = Prioriterad domedagsscenario

5.1 Framgångsfaktor: *Varierat näringsliv och utbildningsutbud*

Prioriterade scenarier

H: Samlat grepp kring utbildningar & stöd för att starta eget företag; Regionen har samordnat resurserna för att mer effektivt få igång det egna företagandet. Regionen fångar upp idébärarna och stark politisk uppbackning finns för detta. Här har vi mod att tänka nytt! . Ex är vi först med att lansera ”praktik-ersättning” för eget företagande på prov. Våra skolor stimulerar och uppmuntrar kreativitet.

H: I regionen kan individens drömmar bli verklighet. I regionen tillåts man utveckla den egna personligheten och de egna drömmarna.

D: Regionen dräneras på drivande individer. Ett ensidigt beroende av basindustrin och brist på alternativa karriärvägar leder till att individer som har andra drivkrafter och ambitioner flyttar till konkurrerande regioner.

Problem

- > Det är svårt att få ett grepp över alla stödorganisationer och ingångar för att starta företag.
- > För litet politiskt intresse för regionens näringsliv, särskilt för mindre företag.
- > För lågt i tak i skolan och lärare utbildas efter gammal stereotyp mall.
- > Ekonomisk kris i världen försvårar, staten prioriterar inte näringslivet så mycket med stöd.
- > För stort fokus på traditionell utbildning.
- > Idébärare fångas inte upp.
- > För få riskkapitalister i regionen som vågar ta risker (Ex affärsänglar)
- > Regionen satsar inte på drivande/smarta individer.

Lösningar

- > Regeringen måste satsa mer i skola/universitet över hela Sverige för att lyfta varje individ på de områden de är bäst på.
- > Lyft fram vanliga människor bättre i media och bland folk på ett positivt sätt. Redan i skolan bör man lära sig att peppa varandra och se varandras styrkor. Bort med stereotyper och hylla alla kategorier av människor och insatser. En uppgift för skolan snarare än för den enskilda klassen.
- > Vi behöver mer flexibel syn på förkunskapskrav till högskolan/universitet.
 - Om inte ett helt gymnasieprogram behövs skall det räcka med delmoment/delkurser, det är relevansen som viktigt.
 - Arbetslivserfarenhet bör kunna ge inträde till högskolan, till viss del likställas med viss utbildning. Kan arbetsgivarintyget få större tyngd, visa på förmåga och kunskap?

5.2 Framgångsfaktor: *Infrastruktur*

Prioriterade scenarier

H: Snabbtåg genom hela Norrland och grannländerna. Norrbotniabanan är färdigställd och väl fungerande. Regionen har utvecklats till en minst sagt rörlig region där det inte finns några verkliga avstånd tack vare ett väl utbyggt system för snabbtåg. Inland och kust knyts samman och flöden av människor ökar mellan regionens större städer och småorter såväl som mellan regionen, Norge, Finland och Ryssland. Pendlingen underlättas vilket leder till att man kan bo i de mindre orterna och arbeta i de större städerna.

H: Inga utsläpp; Regionen har också tagit ledartröjan i bland Europas regioner när det gäller reduktion av miljöfarliga utsläpp både från privattrafik och godstransporter. Utbyggnaden av tågtrafiken, för såväl privatpersoner som godstrafik, och en kollektivtrafik i världsklass har möjliggjort detta.

D: Undermåliga IT-system; Dålig IT-infrastruktur gör att regionen halkar efter andra mer välutvecklade regioner.

Problem

- > Brist på pengar (Lågkonjunktur, prioriteringar)
- > Otillräcklig kollektivtrafik
- > Teknikutveckling
- > Regionen riskerar att få undermåliga IT-system på grund av utflyttning av folk med kompetens och drivkraft.
- > Behovet av IT-system minskar hos företagen
- > Antalet användare minskar på grund av utflyttning försämrar IT-systemen på sikt.

Lösningar

- > Förbättra kollektivtrafiken efter invånarnas behov och önskemål och inför ett universalt betalningsmedel, "Norrbottenskortet".
- > Genomför Norrbottniabanan!
- > Snabbtåg genom hela Norra Sverige. Vision!
- > Bygg ut säkra cykelbanor och skidspår som förbinder orterna och byarna i regionen.
- > En regional aktivitetskalender där aktiviteter, evenemang, stort som smått görs synligt för alla i hela regionen. Inspiration från Barentsregionen – "Heart of lapland" och uppbyggnadsstruktur från www.qx.se.

5.3 Framgångsfaktor: *Samverkan*

Prioriterade scenarier

H: Unga och gamla inspirerar och lär av varandra; Regionen har utarbetat ett lärlings och mentor system som ökar lärandet mellan unga och äldre individer. Det handlar om äldre som coachar unga idébärare och unga som tillför, till exempel, den senaste kunskapen i gengäld. Entreprenörer och unga engageras i den politiska och regionala beslutsfattningen. Kort och gott, det måste finnas verktyg för att kunna visa på konkreta resultat av initiativ som stimulerar lärande mellan unga och gamla. Det är först när man kan bevis nyttan, som denna typ av initiativ kommer att stödjas. Detta leder till att viss motvilja hos den äldre generationen mot nytänk och modernisering och en del unga motarbetas.

H: Politisk samverkan; Lokal politiker har insett att man måste samverka mellan kommunerna på en länsövergripande nivå. Strategiska samarbetsområden har identifierats vilket leder till en win-win situation för alla. Politikerna är jätte engagerade i sakfrågor och deltar i alla nivåer i samhällslivet – på eget initiativ.

D: Det finns inga politiskt aktiva personer och de som finns är helt isolerade; Brist på samverkan mellan politiker gör politiken oförmögen att skapa förändring. Politik blir i längden ointressant att syssla med.

H: Samordnat utbud och gemensam marknadsföring av regionen; Med utgångspunkt från lokala

unika förutsättningar och kompetenser marknadsförs hela regionens utbud i gemensamma paketlösningar (Ex Vinterparadiset med Ishotellet, skotersafari i Luleå och långfärdsskridskor i Piteå i samma paket och med ett pris. Ett annat exempel är gemensam paketering och marknadsföring av regionens festivaler och events.)

Problem

- > Det finns en allvarlig generationsklyfta som påverkar regionen negativt. Problemet består främst i att potentialen i mötet mellan unga och gamla inte utnyttjas fullt ut. Detta problem märks tydligast i skolan där de äldres kunskap och erfarenhet inte tas om hand samt i näringslivet där kompetensöverföringen mellan äldre och nyrekryterade inte genomförs på ett strategiskt sätt. Detta leder till;
- > Strategisk erfarenhet går förlorad – allvarligt ”kompetenstapp”
- > Rotlöshet och en avsaknad av ”känsla” för regionen bland unga
- > De äldre integreras inte i samhället
- > En känsla hos äldre att inte vara till nytta och likaså en känsla hos de yngre att inte kunna bidra.
- > Brist på respekt mellan unga och gamla.
- > Det finns exempel på att unga och äldre lär av varandra, problemet är att det bedrivs i för liten skala och skulle kunna utvecklas och breddas.
- > Regionen präglas av ”revirspolitik”, med för stort lokalt fokus på den egna kommunen. Nätverk och information mellan kommuner avseende vad man kan erbjuda varandra saknas. Politiker har för stort fokus på den egna kommunen. Den egna kommunens utveckling går före regionens.
- > Politikerna prioriterar inte sin tid på det som befolkningen tycker är viktigt (sakfrågor) i tillräcklig utsträckning. I det politiska uppdraget ingår inte tydligt att vara ute i verkligheten.
- > Dålig omsättning på politiker leder till brist på dynamik och förstelnade synsätt.
- > Det finns negativ publicitet kring politik vilket leder till dålig image och att inga bra personer vill engagera sig i politiken.
- > Aktörerna ser sin granne som konkurrent istället för att samarbeta och marknadsföra hela regionen tillsammans.
- > För stort lokalt fokus på den egna kommunen, det finns ingen ekonomi i samverkan över

kommungränserna samtidigt som det politiska mandatet begränsar möjligheten till bred samverkan över kommungränserna. Man ser inte potentialen i utbytet. Kommunerna tar inte tillvara den samlade resursbasen, alla marknadsför sig själva vilket leder till att ingen blir tillräckligt attraktiv i slutändan. Det totala intrycket ger en för smal bild av utbudet.

- > Marknadsföringen tar inte fasta på de små lokala aktiviteterna och arrangemangen. Marknadsför inte klyschor utan det som verkligen händer.

Lösningar

- > **Regionen behöver få in fler "lära av varandra" moment.**
 - Äldre erfarna personer borde nyttjas mer praktiskt i utbildningarna. Kunskap kan därmed få "upplevas". Ex Äldre personers erfarenhet av historien är viktig som komplement till teoretiska historiebetygningar i böckerna. Lokal historia är viktig ... "vad har ni provat att göra här för 20 år sedan...?"
 - Fler program på universitetet bör ha lärlingstid.
- > **Paraplyinsats för mentorskap**
 - Mentorskap för nyföretagande; Man kan komma från universitetet, man kan vara arbetslös eller man vill utveckla en idé inom ramen för sitt arbete. En samordnande plats behövs.
 - Mentorsinsatser inom näringslivet behövs för konstruktivt utbyte mellan yngre och äldre. En person som går i pension är mentor åt nya kollegor, mentorn går ner i tjänst. Arbetsgivaren bör betala, man vinner på det i längden. Allt 50% från pensionssystemet och 50% från arbetsgivaren.
 - Unga mentorer behövs för regionens politiker. Följ upp modellen i Luleå ("unga mentorer" för politiker kan fungera som förebild, utvecklas vidare och spridas till andra delar av regionen. Politikernas perspektiv vidgas. Detta skulle även lösa problemet med rekrytering av drivande nya unga krafter till politiken. Omsättningen bland politiker bör öka.
- > **Politiker nära samhället**
 - Bygg in incitament i det politiska uppdraget som stimulerar ständig kontakt med verkligheten. Politiker med ansvar för en viss sakfråga, måste ha ständig kontakt med verkligheten inom sitt område. Det leder till bättre och snabbare beslut. Exempel; En skolpolitiker bör arbeta i skolan delvis. Hur gör man med fritidspolitiker som inte har tid?

> **Samverkan på regional nivå**

- Öka informationsflödet mellan kommunerna avseende vad som finns, vad som händer och vad man har att erbjuda varandra.
 - Man bör samla den externa marknadsföringen (utanför regionen) på en hemsida, för hela Norrbotten, där man t ex kan skraddarsy sin semester med paketslösningar som bygger på det vi kan och har att erbjuda i hela regionen.
 - En regional aktivitetskalender där aktiviteter, evenemang, stort som smått görs synligt för alla i hela regionen. Viktigt att de små aktiviteterna synliggörs. De stora hittar man alltid ändå. Ex vad finns det mer att göra när man ändå är på Jokkmokks marknad eller på IKEA i Haparanda Tornio?! Fler kända attraktioner ökar flödet av antalet besökare mellan kommungränserna. Inspireras av exempel från Barentsregionen – "Heart of lappland" och QX Gay map (www.qx.se).
-

5.4 Framgångsfaktor: Öppenhet

Prioriterade scenarier

H: En effektiv mottagarapparat för idébärare; Individer med idéer tillåts komma fram och få fotfäste, vilket leder till att regionen etableras som en spännande utvecklingsmiljö "där allt är möjligt". Goda exempel lyfts fram. Det är ok att misslyckas. Innovationsidéer kommer och går, men en individ som trycks ner, kommer inte tillbaka. I regionen är idébärarna välkomna och väl omhändertagna. Goda exempel på politiker med idéer och drivkraft lyfts fram – det är kul och viktigt att engagera sig i politiken!

H: Subkulturer tillåts komma fram och frodas – skateboardåkare idag- tillväxtföretagare imorgon. I regionen finns en mängd subkulturer som grupperar ungdomar kring gemensamma intressen och drivkrafter. Subkulturer ligger ofta utanför den offentliga stödapparaten och syns knappast i några utvecklingsplaner. Individer i sådana kollektiv driver därför ofta sin egen utveckling och utvecklar gemensamt en kreativ miljö. I regionen ser man subkulturer som en mylla fördrivande individer och kommande entreprenörer. Subkulturer av alla slag, även otraditionella, är viktiga och accepteras.

H: Naturliga mötesplatser. I regionen finns en mängd naturliga mötesplatser för fysiska möten mellan människor (Stränder, parker, caféer etc)

Problem

- > Det finns mycket hjälp att tillgå, men den är utspridd och svår att hitta. De som söker stöd hittar inte den hjälp de söker vilket är inspirationshämmande och leder till att man inte vågar satsa på sin idé.
- > Idag krävs färdiga idéer för att påbörja en stödprocess. Det satsas inte på att utveckla idéer som kanske inte är jätte bra från början. Det är inte tillåtet att lära sig av ett misslyckande.
- > Avsaknad av oberoende mentorer som kan ge feedback utan vinstintresse. Det behöver inte vara nödvändigt att lyckas första gången.
- > Det traditionella sättet att tänka på måste brytas så öppenhet kan bli möjligt. Den lokala egoismen måste vändas, från "jag kan" till vad "vi kan tillsammans".
- > Mötesplatser som kostar pengar är svåra att fylla upp. Mer information behövs om befintliga mötesplatser. Ex Turistinformationen är dålig på att informera om vad de har och erbjuder.
- > Vid konstruktion av byggnader tänker man inte steget längre, t ex att en trappa leder till en mötesplats där man kan "hänga" och därför kan göra t ex en park.
- > *Fördomar.* Potentialen i subkulturer fångas inte upp. Subkulturer är dåliga på att marknadsföra sig själva, eller att de inte får marknadsföra sig själva.
- > Som lös grupp har man dålig status. Att man inte kan använda offentliga rum och ekonomiska stöd utan att vara juridisk person och inte som grupp eller subkultur. Subkultur är idag betraktat som "fulkultur" och skall inte få tillgång till offentliga medel. En drivande person är hela verksamheten vilket leder till död när denne lämnar. Eldsjälar flyttar och kulturerna dör ut. Det finns inget naturligt övertagande.

Lösningar

- > Vi måste försöka blanda in alla åldrar i alla mötesplatser
- > Vi behöver etablera en fysisk mötesplats där alla idébärare är välkomna, här inspireras man, lär av varandra och får tips och stöd. Drivs av en eller fler kunniga personer som kan fungera som språngbräda, en väg in till stödsystemet och stöd. Kan fungera som en kunskapsbank och mäklarfunktion mellan idébärare och entreprenöriella genomförare.

-
- > Frizoner och informella mötesplatser som uppmuntrar människor att träffas, t ex Slottsparken i Göteborg. En sådan plats skall ingen "äga" och vara utan regler och finnas tillgänglig vid behov. Mötesplats utan väggar, alltid tillgängligt, utan "funktionskrav". Bör dra olika typer av människor. Inspireras av Jönköpings-modellen.
 - > En annan syn på lösa grupper måste etableras, höja statusen på sub-kulturer. Även subkulturer måste kunna söka stöd. Stöd skall kunna sökas hos en mentor när man vill starta eller utveckla något. Mentorn skall kunna förmedla pengarna, godkänna budget och sedan ta emot räkningarna. Det finns mycket hjälp att tillgå, men svår att hitta. De som söker stöd hittar inte den hjälp de behöver vilket dödar motivationen. Idag krävs färdiga idéer för att påbörja en process. Det satsas inte på idéer som inte är färdiga, resurser behövs för att fånga upp, utveckla och finslipa dessa.
 - > Möta ungdomar på deras egna villkor. Delaktighet och engagemang, möte i ungdomars naturliga aktiviteter.

5.5 Framgångsfaktor: Trygghet

Prioriterade scenarier

H: Respekt och mångfald och bra sammanhållning. Ett bra samhälle bygger på mångfald och öppenhet för mångfald. Med det ställer också krav på respekt för andra kulturer och sammanhållning, vilket leder till trygghet. Regionen har även utvecklat ett brett utbud för unga som gör saker för andra unga.

H: Brett kulturutbud. Ett brett kulturutbud ökar känslan för regionen, att träffa personer med samma värderingar och intressen.

H: Forum för medborgarinflytande. Mer demokrati, mindre byråkrati. Regionen har skapat ett forum för medborgarinflytande. Ex; 1.) Gå på möte för att ta del av/lämna förslag och få respons; 2.) Gå på möte 2, vad händer nu?; 3.) gå på möte 3 vad gjordes?

H: En offentlig sektor tillgänglig för alla. Olika offentliga institutioner samarbetar vilket gör det enkelt att ha med det offentliga att göra.

Problem

- > Ekonomiska prioriteringar
- > Inte ta tillvara på möjligheterna och enbart se problemen

Lösningar

- > Ändra attityden på den offentliga sektorn
- > "Kuratorsvärnplikt" - Allmänna besök hos kurator borde vara obligatoriskt för elever. Det är viktigt att fånga upp deras problem i ett tidigt skede. Det skulle även avdramatisera exempelvis ett besök hos kuratorn och därmed inte utmåla de elever som har behov av mer hjälp som svaga och instabila. Kan användas inom andra områden också, skolhälsa, skolpsykologer etc.
- > Stödverksamhet från gymnasieelever till grundskolelever som är formellt meriterande.
- > Samhällsinsats i ett antal timmar per vecka för att få A-kassa. Dels behövs en lokal där man, en del av tiden, kan träffas, få hjälp med att söka arbeten, hitta likasinnade för att kunna utveckla sitt entreprenörskap tillsammans. Därigenom kan man bidra med punktinsatser där det finns behov exempelvis på en ungdomsgård, att ta ut äldre och så vidare. Bra för generationsväxlingen i vården. Bra för folkhälsan genom att arbetslösa aktiveras.

5.6 Framgångsfaktor: *En stark regional identitet*

Prioriterade scenarier

H: Kommunerna hjälps åt att marknadsföra varandra; I regionen känner kommunerna väl till varandras styrkor och speciella erbjudanden och man hjälps åt att marknadsföra varandra vilket leder till att alla i regionen blir vinnare.

H: Invånarna kan och vill marknadsföra Norrbotten; Norrbottningarna känner sin egen region väl, de vet vad som erbjuds och vad man göra vilket leder till engagemang och aktivare invånare. Självupplevda erfarenheter från regionen resulterar i att man kan beskriva och saluföra den egna

regionen på ett mer trovärdigt sätt. Invånarna känner starkt för regionen, man känner sig hemma. Det är lätt att tala gott om den egna regionen och vara är stolt.

H: Regionens variationsrikedom marknadsförs och blir väl känd; Turistiska paket marknadsförs hela regionen ur olika aspekter. Variationsrikedomen lyfts fram. Exempelvis marknadsförs alla fyra årstiderna, inte bara vintern. Ett norrbottniskt varumärke exponerar en mängd olika fördelar som regionen erbjuder.

D: Lokal patriotism; Invånarna är inskränkta till sin egen omgivning. Utestängande patriotism, vi är egenkära.

Problem

- > Brist på information mellan kommunerna leder till att man inte känner till varandra och att man överhuvudtaget inte ser vinsten av samverkan på vissa områden. Eftersom man inte känner till varandra kan man inte positionera sig tillsammans på regional nivå vilket leder till en bristande regional identitet. Jätte många bra saker skulle kunna hända men det finns ett stort attitydproblem.
- > Företag, särskilt med äldre ägare, förlitar sig på mun till mun-marknadsföring. Vissa företag är sk livstilsföretag och vill inte marknadsföra sig och växa. Företagen samverkar inte tillräckligt avseende marknadsföring. Företagen är rädda för varandra ser varandra som konkurrenter istället för att samarbete.

Lösningar

- > Vi måste etablera ett regionalt ledarskap. Det behövs med tanke på att det finns en stor mängd små organisationer som konkurrerar med varandra. Samordning, samverkan och ledarskap är ledord.
- > Ta in en tredje part som föreslår nya nätverk och konstellationer baserad på gemensamma kompetenser och möjligheter.
- > Regionen bör erbjuda alla företag, en hemsida, för många företag som inte har en hemsida idag. Alla företag skall vara tillgängliga via Internet.
- > Samverkan måste utgå från funktionella och nyttiga kopplingar och inte begränsa sig till administrativa gränser. Det är viktigt för att vi skall uppnå en kritisk massa på områden som vi är/kan bli starka på och vill positionera. Politiker och finansiärer (ex Landstinget), måste

integrera ett nytt sätt att se på projektprioriteringar, mellan kommuner och mellan regioner. Samverkan kan stärka den egna regionen och den egna kommunen. Våga satsa på särskilda områden som är starka i samverkan med andra.

- > Viktigt att våga lära av andra utan att kopierar varandra, hur har andra regioner gjort, exempelvis. Viktigt för att kunna ändra attityder.
- > En gemensam marknadsföring av regionen.

6 Vi kan påverka! – våra rekommendationer

6.1 Insatser för mentorskap

- ✓ Samordna det som finns; 1.) genom en mentor och mäklare som kan guida i hela det regionala stödsystemet för entreprenörskap.
- ✓ Rita kartan över vilken kunskap och stöd som finns avseende entreprenörskap finns i hela regionen och var den finns.
- ✓ Utveckla en mentorsbank, en samlingsplats för mentorer, för hela länet där den enskilde mentorns kunskap presenteras. Kompetensen är utgångspunkten. Mentorspeng för en parbildning mellan idébärare och mentor. Inspireras av UFs mentorsbank. Ta lärdom från projekt som varit framgångsrika och inspirerat i denna diskussion; *The Greenhouse*, *Ung Mentor* och så vidare. Det väsentliga är att människor med adekvat erfarenhet och kunskap möts. Med fokus på funktionellt mentorskap innebär det att mentorskapet i sig egentligen inte är kopplat till vare sig ålder eller mängd erfarenhet utan snarare vad man kan tillföra sin adept, och vice versa, givetvis.

6.2 Våga se och lyfta fram subkulturer som en kreativ kraft

- ✓ Verka för att politiker och beslutsfattare bejaktar och värdesätter subkulturer som en regional tillgång. Kommunicera att individerna i subkulturerna är viktiga för andra, spela in idéer och ta initiativ till stöd (inte bara reagera på ansökningar), det bekräftar individer, peppar och får igång spännande aktiviteter.

- ✓ Politiker behöver finnas där för subkulturer och ge stöd när det dyker upp behov ("bottom-up perspektiv"). Stora summor ur ett top-down perspektiv misslyckas lätt. Kontinuerliga stimulanspengar i små pottor som ger mer effekt än stora punktinsatser.
- ✓ Subkulturer bygger på snabba möten mellan människor – behov av snabbt stöd finns.
- ✓ Ungdomar/subkulturer skall inte behöva vara organiserade för att få stöd.
- ✓ Etablera en plattformssatsning för regionens subkulturer, där politiken och ledande tjänstemän tillsammans med representanter från subkulturer definierar vad är viktigt för att subkulturerna skall utvecklas till en viktig resurs för regionen. Sen definieras strategiska riktade insatser. Här kan subkulturernas ambassadörer fångas upp som viktiga symbolbärare och goda exempel.
- ✓ Ta fram en metod för hur man mäter resultat och effekter från gjorda satsningar.

6.3 Kartlägg nya tillväxtområden som bortser från administrativa gränser

- ✓ Långa geografiska avstånd kan överbryggas genom funktionell samverkan. Funktionell samverkan bygger på vad man kan åstadkomma tillsammans genom att kombinera kompetenser som kompletterar och/eller stärker varandra utöver administrativt geografiska gränser. Kartläggning behövs av spännande områden som normalt inte lyfts fram men som genom samverkan i ett regionalt perspektiv kan bli en tillväxtfaktor.
- ✓ En oberoende kartläggning behövs ur ett "helikopterperspektiv" som lyfter fram och argumenterar för intressanta kopplingar och samverkansmöjligheter på helt eller delvis nya områden över hela länet.

6.4 Bygg upp och etablera en regional aktivitetskalender

Under processen har behovet av en regional aktivitetskalender diskuterats. Ungdomar känner ofta till vad som händer och vad som är på gång i den stad man bor i. Däremot upplevs allt som finns att göra och uppleva utanför det egna närområdet ofta som "osynligt". Dessutom finns en tendens att det bara är de stora evenemangen som synliggörs. Utbudet av de mindre och mer vardagliga aktiviteterna syns och märks däremot inte. Sammantaget för hela regionen, finns en uppsjö av arrangemang och aktiviteter som måste synliggöras och göras mer lättillgängliga för alla. Ett arrangemang som ligger i linje med det egna intresset och den personliga utvecklingen gör det geografiska avståndet ointressant. Samtidigt skulle regionens attraktionskraft stärkas om man lyckades "paketera" och visa på allt som händer. Arbetat har också påbörjats med en site som i en först fas utgår från utbudet i Luleå som senare kommer att omfatta en bredare geografiskt område.

- ✓ Enkelt och basic hemsida som riktar sig till alla i Norrbotten. Här skall alla aktiviteter och arrangemang lokalt läggas in och synliggöras. Plats för vardagliga ting. Arrangörer fyller i aktiviteter efter en given mall, det skall vara enkelt.
- ✓ Ingång efter intresse; *Vad finns avseende fiske, musik etc. När händer evenemang avseende detta? Hur tar jag mig mellan aktiviteterna/evenemangen – logistikförslag och praktisk information, tillgång till P-platser etc.*
- ✓ Erfarenheter och upplevelser beskrivs och kommenteras som kan sälja in allt som händer.
- ✓ Summarisk och aktuell presentation på widescreen på naturliga mötesplatser (typ busstidskyltar) med koppling till hemsidan.
- ✓ Definiera mål och förväntade effekter och vinster ur ett regionalt perspektiv. Gör en strukturbeskrivning.
- ✓ Gör en konkurrentanalys. Vilka bör vara samarbetspartners? Bjud in till samarbetsdialog.

www.peppen.nu

Bilaga 1: Information framsyn

"When it is urgent, it is already too late"

“As the pace of change increases, decision-makers wade through files marked 'for immediate action', classified by the degree of urgency involved. Consequently, only when a problem becomes urgent does it receive attention. As a result, most decision-makers have little room for manoeuvre”, (Blueprints for Foresight Actions in the Regions; Synthesis report 2004).

Utvecklingen i Europas regioner är inte ödesbestämd utan beror på handlingskraft och aktiva val med hänsyn taget till olika typer av framtida hot och möjligheter. En regions framtida framgång är således resultatet av många av varandra beroende beslut, fattade under lång tid inom offentlig och privat sektor. Förutsättningarna för en samordnad planering har drastiskt förändrats genom att ekonomin blivit allt mer globaliserad, innovationsledd och nätverksorganiserad. För den enskilde beslutsfattaren medför detta ökad osäkerhet, ökad komplexitet och allt större konsekvenser vid felaktiga beslut. För att i denna situation fullt ut tillvarata den regionala potentialen krävs ett sammanhållet arbetssätt där lärosäten, näringsliv och offentlig sektor samverkar kring fokusområden som baseras på regionens identifierade styrkor.

Framsyn har, från att vara en metodik på nationell nivå för att hitta långsiktiga forskningsprioriteringar, även kommit att bli ett handfast verktyg för att gemensamt formulera ett regionalt drömscenario samt hitta och starta upp nödvändiga utvecklingsspår i linje med scenariot. Vidare identifieras och mobiliseras en kärntrupp av personer som bidrar med sina kompetenser, idéer och intressen utan att markera positioner eller rikta krav mot varandra. Metodiken bygger på öppenhet och prestigelöshet i syfte att nå samsyn kring sannolika och önskade framtidsscenarioer och handlingsvägar. Det ökar möjligheten att förutse olika utvecklingslinjer i framtiden och lyfta fram flera tänkbara handlingsalternativ. Nyckel till en framgångsrik diskussion är att urvalet av deltagare gjorts omsorgsfullt, men också att en påläst mentor håller i diskussionen för att styra den framåt i en riktning som leder till konkreta aktiviteter och insatser för regionens utveckling.

Information om framsyn	Länkar
”On line foresight guide”.	http://forlearn.jrc.ec.europa.eu/guide/0_home/index.htm
Exempel på framsynsrapporter	http://cordis.europa.eu/foresight/reports.htm
“Blueprints for Foresight Actions in the Regions”.	http://cordis.europa.eu/foresight/regional_blueprints2004.htm
Länderspecifika handböcker för regional framsyn	http://cordis.europa.eu/foresight/cgrf.htm
Forskningsinformation om framsyn	http://cordis.europa.eu/foresight/research.htm

Bilaga 2: Så här har vi arbetat i Ung Framsyn – en processöversikt

Steg 1 - Definition av framgångsfaktorer & scenariebyggande: Vi diskuterade och definierade vi regionsspecifika framgångsfaktorer, det vill säga vad som krävs och vad som är viktigt för att få människor att vilja och välja att leva och verka i regionen. För varje framgångsfaktor definierade vi sedan bästa respektive sämsta tänkbara situation i framtiden, så kallade "halleluja-scenarier" och "domedags-scenarier".

Steg 2 - Diskussion och samsyn kring upplevda problem och prioriteringar: För varje framgångsfaktor definierades särskilda utmaningar och problem. Vi ställde oss frågorna om nu "Halleluja-scenarierna" är så eftersträvarvärda, varför har vi då inte nåt dit redan? Vilka av "domedags-scenarierna" är mest prioriterade?

Steg 3 - Design av regionspecifika lösningar: Med utgångspunkt från de identifierade problemen och utmaningarna, diskuterade vi lösningar på kort och lång sikt. Vad måste göras, vilka bör bli involverade och vad kan processdeltagarna bidra med är exempel på frågor vi arbetade med.

Steg 4 – "Action" & Rekommendationer: "Action-momentet", det vill säga att få saker att hända snabbt, har varit ett centralt angreppssätt i framsynen. Diskussioner kring framtida scenarier har därför kontinuerligt varvats med design av lösningar av stor relevans för regionen och med snabb nytta för processdeltagarna.

Bilaga 3: Information om projektet DARE

Projektet DARE (Development Arena For Research and Entrepreneurship) är ett projekt som initieras inom Vinnovas Nyckelaktörsprogram, vilket fokuserar på att utveckla samverkan mellan universitet och omgivande samhälle för att på så sätt förstärka universitetens bidrag till innovation och ekonomisk utveckling. I DARE samverkar LTU med UmU och externa partners. DARE stöds även av Europeiska unionens regionala fond via Tillväxteverket. Mer om DARE finns att läsa på projektets hemsida: <http://www.dareprojektet.se/>.

Ett av delprojekten inom DARE är en regional framsyn som fokuserar på tre teman:

- > **Grönare näringsliv**
- > **Kompetens- och generationsväxling**
- > **Attraktionskraft**

Inom tema Attraktionskraft har tanken på att utföra en Ung framsyn väckts och den har sedan realiserats under våren 2009 i samverkan mellan Norrbottens läns landsting, projektet Attraktivt Region och Framsynsprojektet.

Bilaga 4: Kontaktuppgifter

Vi är ett antal aktörer som arbetat med framsynen. Ifall ni har några frågor eller är sugna på att veta mer får ni gärna kontakta oss.

Organisation	Kontaktperson
Luleå tekniska universitet	Anders Lagerkvist
Norrbottens läns landsting	Martina Johansson
Attraktiv Region (www.norrbotten.se)	Eivor Bryngelsson, Lars Wallrup
Inno group	Erik Asplund